

Posudek oponenta bakalářské práce

Název diplomové práce: Miera rozpoznávania maskulinných a femininných znakov u detí predškolského veku, na základe kresby

Autorka diplomové práce: Vladimíra Molleková

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Irena Smetáčková, Ph.D.

Oponent diplomové práce: PhDr. Hana Sotáková

Předložená bakalářská práce se zabývá otázkou do jaké míry děti v předškolním věku rozeznávají genderové znaky v kresbách svých vrstevníků. Autorka se pokusila na základě kvalitativního výzkumu zjistit, jak probíhá rozpoznávání daných znaků u děvčat a u chlapců v předškolním věku, jaké hlavní znaky maskulinity a feminity děti identifikují a do jaké míry tento proces ovlivňuje věk dětí (pracovala se skupinou dětí 3 až 6 let). Vzhledem k tématu výzkumu považuji práci za aktuální a odpovídající trendům v současné psychologii, zároveň jde o výzkumné šetření v rámci akademických prací poměrně originální průběhem zpracování, i když vychází jistě z výzkumů, které autorka uvádí.

Práce je členěna obvyklým způsobem na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části studentka staví teoretický rámec pro svůj výzkum, definuje témata týkající se genderové socializace a genderových stereotypů, přičemž reflektuje také pojetí jednotlivých psychologických teorií, které se k uvedeným tématům vztahují. Vzhledem k tomu, že pro své šetření využívá dětské kresby, neopomíná ani seznámit čtenáře s kresbou u dětí v předškolním věku, na který cílí. Obsah teoretické části považuji za uspokojivý úvod pro empirickou studii, autorka pracuje s dostačujícím množstvím teoretických zdrojů, ocenila bych však více analytický pohled a srovnání jednotlivých autorů, z nichž vychází.

Empirická část práce je založena na kvalitativním výzkumném šetření, v jehož rámci byla využita metoda semistrukturovaného rozhovoru nad podnětovým materiálem, v tomto případě obrázky dětí předškolního věku. V metodologické části nás autorka seznamuje s průběhem výzkumu, popisuje proces vyhledávání účastníků šetření a získávání kreseb. K této části mám několik drobných poznámek, v popisu procesu vyhledávání studentka, dle mého názoru, nepříhodně pro akademickou práci začleňuje osobní informace (vyhledávání školek v místě bydliště), z textu dále vyplývá, že měla obtíže se zadáním přesných kritérií i pro kresby, které sbírala (popisuje množství kreseb, které musela vyřadit, jelikož nesplňovaly kritéria). Dále v práci na str. 52 autorka píše, že jeden chlapec

velmi nemluvil, za důvod přitom považuje jeho odlišnou národnost (není nikde specifikované ani potvrzené). Domnívám se, že kdyby byl věnován větší důraz na přípravnou fázi výzkumu, bylo možné daným skutečností jednoduše předejít. Ostatně nezkušenost, možná nejistota v rámci přípravné fáze se projevila i na vybraných kresbách, které děti posuzovaly. U většiny kreseb jsou jen velmi těžko rozlišitelné genderové znaky obou postav, někdy se objevují i další objekty (sluníčko), i když autorka takové kresby vyřazovala. Jak je patrné i u prezentace a interpretace dat, děti měly velké obtíže některé kresby identifikovat. Svou roli zde pak sehrál i postup při sezení, kdy se autorka (na rozdíl od výzkumu Tenenbauma, na který odkazuje) ptala nejprve, co je na obrázku, neuváděla, že jde o kresbu dvou lidí (chlapce a dívky/muže a ženy), k tomu dospívala až v rozhovoru s dítětem. Považuji tento fakt za poněkud nešťastný, jelikož mohla být taková situace zvláště pro mladší děti náročná, což se projevovalo i tím, že děti uváděly odpovědi jako např. opička, sluníčko atd.

Svá zjištění pak studentka strukturuje v podstatě podle své první výzkumné otázky “Prebieha rozpoznávanie maskulinných a femininných znakov na základe kresby detí predškolského veku inak u chlapcov ako u dievčat? “. Popisuje tedy jaké kresby vybíraly děti v jednotlivých kategoriích nejdříve a snaží se ukázat, proč tak postupovaly, ale spíše načrtává možnosti, než aby jednotlivá zjištění analyzovala. Odpovídá to tomu, že otázka je postavena obecně a není tedy zcela jasně, co autorka průběhem rozpoznávání myslí. Další dvě výzkumné otázky pak vcelku přiměřeně diskutuje a srovnává své výstupy s relevantními výzkumy ze svého teoretického rámce.

Na závěr svého hodnocení se ještě vyjádřím k formálním náležitostem práce. Ačkoli nejsem schopna zcela hodnotit jazykovou stránku práce (je psaná ve slovenštině), shledala jsem v práci občasné chyby/překlepy, v některých částech se liší formát písma. Jazyk práce považuji i přes svou jazykovou bariéru za odpovídající. Dále se objevily nedostatky v citacích, například Tenenbaum je v práci uváděn jako Tanenbaum; Smetáčková je sice hojně citována, ale v seznamu literatury se neobjevuje vůbec. Práce tedy působí jako kdyby byla dokončována spěšně bez dostatku času na poslední úpravy.

Celkově hodnotím práci, i přes výše zmíněné výhrady, jako vyhovující nárokům akademické práce daného stupně. Je z ní sice, dle mého názoru, patrná určitá výzkumná nevyzrálость autorky, to však samozřejmě může souviset s tím, že se jedná o první komplexní výzkum, proto se nedomnívám, že by mnou zmíněné výtky byly fatální.

Podněty k diskuzi při obhajobě:

- 1) Co rozuměla autorka “průběhem rozpoznávání maskulinity a feminity” v rámci výzkumu, jak by mohla výzkumnou otázku specifikovat a sledovat (případně jak ji sledovala) v rámci výzkumu?

2) Mohl by odlišný způsob dotazování ovlivnit výsledky výzkumu? Pokud by například v rámci úvodu rovnou dětem sdělila, že se bude jednat o kresbu muže a ženy a poté se dotazovala, kdo na obrázku je muž a kdo žena? Jaké spatřuje v tomto konkrétním dotazování výhody a nevýhody?

V Praze, dne 14. 9. 2017

PhDr. Hana Sotáková